

ЗАЩО ДОЙДЕ ПРОМЯНАТА

И КАКВО ДОНЕСЕ ТЯ НА БЪЛГАРИТЕ?

Искра БАЕВА

Този есен се навършват 75 години от началото на дълбокия поврат, настъпил в историята на България на 9 септември 1944 г. Преди три десетилетия в българското общество се разразиха остри спорове около събитията на тази дата, бяха приети резолюции и дори закони, с които определени политически сили се опитаха да осъдят миналото. Предполагам обаче, че това няма да попречи на хилядите български антифашисти, социалисти, леви земеделци и граждани да отбележат подобаващо годишнината от тази важна за тях, техните предшественици и наследници, а и за развитието на България исто-

рическа дата.

Девети септември 1944 г. разделя суровия български ХХ в. на две много различни половини. Това е причината, поради която никой в България не може да отрече повратния характер на

събитията отпреди 75 години. Споровете се водят по-скоро за причините за промените, тяхното съдържание и последици. Затова ще започна своите размисления именно с характеристика на времето, което ражда пред-

поставките за 9 септември 1944 г.

Първата половина на българският ХХ в. носи на българите много събития. Някои са плод на дипломатията, осигурила обявяването на Независи-

мостта на 22 септември 1908 г., след което обаче дипломатията отстъпва на военните усилия за национално обединение, довели до двете Балкански и Първата световна война.

На стр. 2

Леви политически анализатори и публицисти, да не говорим за ръководството и идеолозите на БСП, не обичат да се връщат към комунистическото минало на леви-

Панко АНЧЕВ

цата – особено от времето след Втората световна война, когато се установява социалистическата власт и се изгражда новата общественно-политическа и икономическа система на социализма. С определението „тоталитаризъм“ те гласно или негласно, съзнателно или несъзнателно отсъждат своята присъда и практически се отказват от еден значителен отрязък от собствената си история. Отка-

ДЕВЕТИ СЕПТЕМВРИ КАТО ИСТОРИЯ, БЪДЕЩЕ И УРОК ЗА ДНЕС

Политологичен анализ

зът от собствените традиции роди в социалистическата левица някакъв неогласяван открито ляв антикомунизъм. Той сполучливо се съчетава със социалдемократизма и социаллиберализма, които бяха възприети официално като идеологически съставки на процеса, бодро и шумно наричан „реформиране“. Реформирането на антикомунистическа основа обаче я обезличи, обезсили я и тя доста изгуби от влиянието си в обществото. Но по-опасното е, че губи своите перспективи и роля на обновител, възложени ѝ от историята още при основаването си на връх Бузлуджа през 1891 г. Не е случайно, че комай това е един-

ственото историческо събитие, чествано официално и толкова публично от БСП.

Социалдемократизираната и социаллиберализираната днес БСП участва в политическия живот и в неговата борба за власт в съгласие с установените в неолибералното общество принципи, механизми и идейни ценности, без да проявява каквато и да било воля за реална промяна на обществото. Макар че постоянно заявява намеренията си да „промени системата“. Но нейната „промяна на системата“ е по-скоро терминологична неопределеност от незнание, отколкото реална цел и

наличие на воля за радикална промяна. Това я прави „една от всички“, имащи претенциите да управляват държавата. Но без да засяга дълбоко системата, а само опитваща се да я поукраси. Формулата за „преодоляване на капитализма“, записана в Програмата на БСП, е повече извинение за отказа от „революция“, отколкото опит за „революционизиране“ на нейното поведение. Ако „преодоляването на капитализма“ означаваше наличие на радикализъм в намерението и целите, то тогава стратегията и тактиката на тази лява партия щяха да са напълно различни.

На стр. 8

ЛИБИЯ ОТ ВРЕМЕТО НА ПОЛКОВНИК КАДАФИ

Николай ХАЙТОВ

Командирован бях в Либия по предложение на посланика на НРБългария в Либия Филип Ишпеков. Заминах на 19 октомври 1989 година, върнах се на 3 ноември.

До столицата Триполи пътувахме нощем с нашия „Балкан”. Градът - нищо особено: сиви сгради, кубически, се виждат от самолета, докато преди приземяването кръжи във въздуха. Само на едно място - съвсем нова група от високи сгради. Те са около 5 и приличат на бутилки, обърнати с устието си надолу. Построени са по случай голямата годишнина от т.нар. „Зелена революция”, когато Кадафи поема властта в страната. По случай 20-годишнината от революцията всички сгради в Триполи са били измазани, за което са похарчени 1 милиард долара. Гриша Филипов довтасал на празненството с нарочен самолет.

На гарата ме посрещнаха хора от нашата легация и с тяхна помощ ни бяха спестени сложните формалности на строго охраняваната митница. В спретнати униформи, митничарите са все млади, а прическата им е „ала Кадафи”. Взират се в пътниците много внимателно, понякога - неумолимо.

Установих се в гостоприемната на „Техноекспортстрой” /ТЕС/, за което имах благосклонното съгласие на нейния имперски ръководител, генералният директор Джерманов.

Първата среща след прис-

тигането ми беше с ръководителя на „Булгаргеомин”, чието предприятие заема широк апартамент в една от петте бутилковидни супермодерни сгради, за които стана вече дума. Вътре - телефони, магнетofони, секретарки, специален шкаф за луксозни напитки и самият ген. директор, с когото разговаряхме за това, какво интересно може да се види в Либия.

От него за пръв път чух за гигантската напоителна система през Сахара, наричана „Великата река” на Кадафи, която ще дава в денонощие 4 милиона кубически метра вода на земите, през които ще преминава, докато стигне до брега на Средиземно море. Двадесет милиарда долара имало още да се похарчат за този „строеж на века”, за да бъде завършен. Тук отиват, а според някои - пропадат, парите от нефта на Либия, коя-

то до неотдавна е произвеждала и продавала годишно от него 100 милиона тона, а сега - едва около 60. Постъпвали са в хазната 20 милиарда долара годишно, а сега - едва около 6 милиарда (след поевтиняването на „черното злато” и намаляване на продаваемото количество, съгласно споразуменията с ОПК).

Разговорът преминава към нашите медицински работници в Либия. Те са били доскоро около 2000 човека, но сега са сведени до 1600. Съсредоточени са главно в Хама, Аждабия и Таохун. В болниците има и либийски лекари, но те са началници, малко се занимават с оперативна медицина. Медицинските сестри се наемат освен за пряката си работа,

но и да обслужват заможните семейства, не малка част от тях са и метреси на жадните за любовни приключения араби. Най-много медицински персонал в Либия имат българите, следвани от поляците - 1300, а те пък - от индуси, палестинци, корейци, филипинци, египтяни и пр. Най-пренебрегнати са нашите медицински кадри, а и най-лошо заплатени. Те са нещо като бели роби, както на разбойническото предприятие „Медексим”, така и на либийските си работодатели.

А с какво се занимават самите либийци? Когато не са войници и полицаи, те най-обичат търговията и началническите постове. Учителите са им добре платени, много добре.

Много се говори и в Либия, както и в другите африкански страни, за „Зелената революция”, много

програми се правят и огромни пари харчат, но доскорошните номади мъчно се хващат за земеделие - както е, между прочем, навсякъде по света, въпреки идеалните условия. Правят им, например, в Либия чифличета с по около 50 декара земя, включително жилища, сеновали, обори, водоеми и всички стопански сгради, обзаведени с готов инвентар. Също и трактор и други съответни съоръжения им дават на изплащане. Либийците ги заемат, но не се задържат, даже когато чифличетата са в най-плодородната област - Бенгази.

Причината? Усиленото просвещение на либийците. Отварят се училища в най-

ИЗ „ИЗПЪЛКОМЪТ ЗАСЕДАВА”

Като че беше вчера. На площада, на мястото на черните паради и белите молебени, където си сменяха местата геренала с владиката във името на Бога и в името на царя, на площада тълпата, занемяла, се разкъса като от мощно рало разорана и ти премина, вече победила, и ти премина, много по-достъпна за хората, които те приеха като надежда и като присъда.

Христо ФОТЕВ

Изсъхналите пътища звънтяха под конските копита като златни и слънчогледа влюбено докосна с юношеската си глава земята, която, както каза ти, любима, принадлежи от днеска на народа. И ти вървеше, крачеха до теб сурово пъртизанските отряди. Залитаха разплащани до тебе лежалите за тебе във затвора. И ти им върна детските усмивки, откраднатата светлина им върна. Целуна бавно кървавите устни на младите си мъртви годеници и вдигнала глава, поведе бързо петима души, всичко издържали, въведе ги във залата с прозорци, почупени от изстрелите, после с портрета на царицата избърса надве-натри лакираната маса и бавно на стълбището излязла, лице с лице с нещастни и щастливи, извика властно, свила тъмни устни: - По-тихо! Изпълкома заседава.

Ах, нека заседава. Нека блясва на думите му светлата феерия. Във тази сграда изпълкома властва и тронът му е моето доверие. С речта му просто нека заповядва на всички бедни гордата династия. Една ли страшна и голяма брадва се счупи в нашата мечта за щастие. По-силна от смъртта, тя вече влиза във къщите ни, още недовършени, и бавно смъква варварската риза от нашите души, жестоко кършени във тези дни на кирки и куршуми... А ний към други, по-човешки, тичаме. Тогава само ще намерим думи, за да си кажем колко се обичаме.

затънтените краища, учат се децата и с ученето, всеки напуска (както и у нас) селата и търси да стане мюдюр (началник). Млади хора в земеделието не се пласират, с други думи, сече си държавата клона, на който се крепи, с тази разлика от нас, че там петролът е гръбнакът на икономиката, та си могат и без земеделие.

По целия град, накъдето и да се обърнеш, се виждат огромни плакати с образа на

полковник Кадафи - в бяло наметало, като че е току слязъл от небето, а край него и под него - народът. Плакатите от този род са много и най-разнообразни. Разбрах че ги има навсякъде, по всички краища, дори до последната паланка в Сахара. А позите са най-различни. Специална служба се занимава с популяризирането, да не кажа обожествяването, на държавния глава.

На стр. 11

ISSN 1310-8492

35